

Nr 296.

Av fröken **Öberg m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till inrättande av inackorderingshem.

Det var 1942 års skyddshemsutredning som först förde fram tanken på att skapa inackorderingshem — i socialstyrelsens regi men drivna av ideella organisationer — för dels villkorligt utskrivna ungdomsvårdsskoleelever, dels vanliga ungdomar som genom sitt exempel skulle kunna fördelaktigt påverka sina mer problematiska jämnåriga. Utredningen föreslog optimistiskt fyrtio sådana inackorderingshem i förlitan på att särskilt Godtemplarorden och dess lokalorganisationer skulle vara villiga att ställa goda ideella och personliga resurser till verksamhetens förfogande. IOGT visade också stor redobogenhet härtill. Nykterhetsfolket förband sig sålunda att med all makt verka för skapandet av sådana inackorderingshem och en god hemmiljö för eftervård och inpassning i samhället igen av ungdomar, som varit intagna på ungdomsvårdsskola. IOGT utgick dock samtidigt ifrån skyddshemsutredningens principuttalande att de ideella organisationerna icke skulle behöva ikläda sig någon ekonomisk risk för företagen. Startkapital och medel för täckande av brister skulle staten bidra med. Resten av verksamheten beräknades finansierad med de inackorderingsavgifter ungdomarna skulle betala.

I proposition till 1946 års riksdag tog Kungl. Maj:t fasta på utredningens förslag. Under budgetåren 1946/47 och 1947/48 anvisades sammanlagt 154 000 kr. till inrättandet av fjorton inackorderingshem, varvid förutsattes att staten skulle bidra med första årets hyra, med inventariestkostnader till ett belopp av högst 8 000 kr. och med viss ersättning vid förluster, som uppstode då hemmen tillfälligt inte vore fullbelagda. 1949 års riksdag ändrade därefter statsbidragsbestämmelserna till de nu gällande: statsbidrag till första årets hyra, till inventariestkostnader med högst 10 000 kr. och till underskott på verksamheten med högst årshyrans belopp.

Emellertid har det visat sig betydligt svårare än man från början trodde att utbygga verksamheten. De ursprungliga kostnadsberäkningarna har visat sig ohållbara. Inackorderingshemmen har startat i tider med ständigt stigande priser, och läget på bostadsmarknaden har drivit upp hyrorna utöver vad man först räknade med. Utgifterna har sålunda ökat snabbare än det varit möjligt att öka inkomsterna, som ju uteslutande består av de inackorderingsavgifter ungdomarna betalar. Ursprungligen sattes dessa till

120—125 kr. i månaden. Nu uppgår de till 160—175 kr. per månad. Detta har gjort, att av de år 1946 planerade fjorton hemmen endast tio trätt i verksamhet intill slutet av år 1952. Medel för ytterligare utbyggnad saknas för närvarande. I statsverkspropositionens femte huvudtitel (punkt 39) meddelas dock, att de byggnadstekniska förberedelserna för ett inackorderingshem i Östersund redan är klara men att planeringen har måst avbrytas av brist på medel, och vidare att förhandlingar påbörjats om inackorderingshem på ytterligare sex platser, där de kommunala myndigheterna erbjudit lokaler för hemmen men där ett dröjsmål med utbyggandet av organisationen medför risk att dessa erbjudanden återkallas. Chefen för socialdepartementet föreslår nu riksdagen att statsbidrag skall beviljas för det mest trängda projektet — Östersundshemmet — men avvisar eljest socialstyrelsens hemställan om anslag till övriga sex planerade inackorderingshem. Han gör det med två motiveringar: dels att frågan om eftervårdsverksamheten ånyo håller på att prövas inom ungdomsvårdsskoleutredningen, dels att inackorderingsverksamheten »fortfarande är av försöksnatur». Till detta får undertecknade motionärer gemäla, att de sju budgetår, som inackorderingshemmen nu varit under utbyggnad och i verksamhet, har så övertygande visat värdet av eftervårdsverksamhet i de former, som riksdagen i princip stadfäste 1946, att det förefaller helt otroligt att ungdomsvårdsskoleutredningen skulle komma att anvisa några andra vägar för lösning av detta ytterst besvärliga problem. Inackorderingshemmen har redan definitivt lämnat det stadium, då det var en företeelse »av försöksnatur». Socialstyrelsen framhåller också, att »verksamheten på inackorderingshemmen nu har genomgått försöksstadiet och stabiliserats».

Erfarenheterna av verksamheten är inte blott goda med hänsyn till resultaten — många problemungdomar har här fått den rätta inriktningen mot ett hyggligt liv som hederligt självförsörjande personer — utan även med hänsyn till de besparingar som det inneburit för samhället att förfoga över denna övergångsform mellan ungdomsvårdsskolan och den fulla frihet att själva inrätta sitt liv, som så många av ungdomsvårdsskolornas elever inte rår med. Det är uppenbart och får anses fastslaget att riskerna för ett misslyckande vid en villkorlig utskrivning av elev från ungdomsvårdsskola är avsevärt mycket större utan tillgång till inackorderingshem, misslyckanden som tvingar till återintagning med ty åtföljande stora kostnader. År 1951 var dagkostnaden per elev vid de sju av IOGT:s inackorderingshem, som visade driftunderskott, i medeltal 7,29 kr. Statens bidrag uppgår här till i medeltal 1,91 kr. per dag. Till jämförelse må nämnas att statens kostnader för ungdomsvårdsskolorna under budgetåret 1951/52 belöpte sig till 24,51 kr. per elev och dag. Det allmännas stöd till en motsvarande verksamhet i Stockholms stad — samtliga ungdomshemmen för pojkar — uppgick samma år till 9,23 kr. av en total dagkostnad per elev av 12,72 kr.

Om inackorderingshemmen utan ökning av statsbidraget skall kunna bli självförsörjande, skulle deras inackorderingar behöva betala i genomsnitt 230 kr. per månad enligt en utredning som socialstyrelsen redovisat den 11 september i fjol, d. v. s. inackorderingen skulle motsvara ortens pris för en inackordering i fria marknaden. Verksamhetens sociala karaktär motiverar emellertid en lägre inackorderingsavgift. En uppblandning av ungdomsvårdsklientelet med normalt hyggliga ungdomar är eljest omöjlig att upprätthålla — de senare skulle inte finna sig i intrånget i sin personliga frihet, om de finge betala fullt pris, och problemungdomarna får i allmänhet när de kommer ut från ungdomsvårdsskolan en ganska blygsam inkomst (27 procent hade 1952 en bruttoinkomst av högst 200 kr. per månad). Även med en av socialstyrelsen föreslagen höjning av inackorderingsavgifterna till 200 kr. i månaden behöver staten bistå de IOGT-drivna inackorderingshemmen så att inte likviditetskriser uppstår, exempelvis såsom socialstyrelsen föreslår med förskottsbidrag i stället för ersättning efteråt för de underskott som uppstår. Endast genom en mera generös och förstående politik gent emot den eftervårdsverksamhet, som inackorderingshemmen representerar, kan staten påräkna att IOGT i längden skall vara villig att ställa folk till förfogande, som uppoffrar sig såsom det kräves av dessa hems föreståndarpar och ägnar hemmen vederbörlig tillsyn.

Det tillfälle till utvidgning av verksamheten, som för närvarande erbjuder sig inom ett antal städer, där kommunerna och nykterhetsfolket trots de ekonomiska bekymmer, som de kan förutse, är tillräckligt intresserade för att starta inackorderingshem av detta slag, bör enligt undertecknades mening tillvaratagas. Med hänsyn till Kungl. Maj:ts av årets statsbudget beviljade återhållsamhet med nya utgifter inskränker vi oss emellertid för närvarande till att hemställa,

att riksdagen måtte, utöver det av Kungl. Maj:t under femte huvudtiteln föreslagna beloppet av 15 600 kr. till ett inackorderingshem i Östersund, anvisa ytterligare 31 000 kr. i reservationsanslag för inrättande av två nya inackorderingshem under budgetåret 1953/54.

Stockholm den 27 januari 1953.

Märta Öberg.

Lisa Johansson.

Elin Eriksson.

Elsa Lindskog.

Thyra Löfqvist.

Ellen Svedberg.

Hildur Ericsson.

Eivor Wallin.

Tekla Torbrink.

Nancy Eriksson.